

Preoți catolici în atenția Securității. Cazul Gheorghe Pătrașcu (1958 - 1989)

Instaurarea guvernului Groza, la 6 martie 1945, a avut drept consecință subordonarea treptată a instituțiilor statului, și în cele din urmă a societății în ansamblul ei, puterii comuniste. În aceste condiții, biserica nu putea să rămână în afara procesului de comunizare, însă complexitatea demografiei confesionale impunea atitudini diferențiate pentru fiecare comunitate religioasă. Atitudinea regimului comunist față de culte a evoluat în funcție de „disponibilitatea” acestora spre cooperare cu puterea laică.

Biserica Catolică a reprezentat pentru regimul comunist o problemă importantă, întrucât avea o structură centralizată, subordonată, atât din punct de vedere spiritual, cât și canonic, Sfântului Scaun, considerat de comuniști drept un „centru al reacțiunii internaționale”.¹ În cazul credincioșilor romano-catolici, regimul a urmărit înlocuirea controlului de la Vatican cu cel de la București, cultul având de-a lungul perioadei comuniste un statut de biserică tolerată, dar nerecunoscută oficial, în care statul nu a putut să-și impună propria autoritate.² Cu toate acestea, ierarhii și clericii catolici nu au scăpat de persecuțiile autorităților comuniste, concretizate prin numeroase condamnări, ani lungi de temniță, urmate de o atentă supraveghere a Securității.

Acest demers dorește să evidențieze câteva aspecte ale relației sinuoase dintre preotul romano-catolic Gheorghe Pătrașcu și Securitate de-a lungul unei perioade de peste 30 de ani. În acest interval, raporturile au cunoscut diverse etape, de la urmărirea individuală (inițiată în luna octombrie 1958, în perioada domiciliului obligatoriu, sistată în toamna anului 1964 și reluată la începutul anului 1972), s-a ajuns la utilizarea sa, în cadrul acțiunilor de „influențare pozitivă” a unor persoane importante de la Vatican în vederea combaterii „acțiunilor naționaliste și iredentiste maghiare” referitoare la ceangăii din Moldova, desfășurate de Securitate în cursul anilor `80.

¹ Cristian Vasile, *Între Vatican și Kremlin. Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist*, București, Editura Curtea Veche, 2003, p. 21.

² Dennis Deletant, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc (1948-1965)*, Iași, Polirom, 2001, p. 78.

Gheorghe Pătrașcu s-a născut la 30 septembrie 1913, în satul Buruienesti, comuna Doljești din județul Roman, actual Neamț. În anul 1926, a început Seminarul Teologic din Hălăucești, și după finalizarea studiilor de Filozofie și Teologie, la 20 august 1932, a terminat noviciatul. După hirotonire (4 aprilie 1937) și absolvire (1938) a funcționat ca vicar parohial de Luizi-Călugăra și profesor de Sfânta Scriptură și Drept Canonic în seminarul local, timp de trei ani. A fost director al Seminarului Liceal Franciscan din Hălăucești. În 1947 a fost numit paroh la Luizi-Călugăra, manifestându-și deschis atitudinea ostilă față de guvernul Groza. În aceste condiții nu e de mirare că a intrat în atenția Serviciilor de Informații controlate de comuniști, iar rapoartele informative ofereau numeroase exemple în acest sens: „Cu ocazia slujbelor religioase ținea predici cetățenilor îndemnându-i să nu se supună legilor R.P.R. La o astfel de predică ținută în comuna Luizi Călugăra a instigat și îndemnat credincioșii să nu respecte legile și să nu citească broșuri politice, spunându-le că acestea le otrăvesc sufletul. De asemenea, le-a spus că numai Isus este regele credincioșilor și că deci lui trebuie să i se supună și Papei de la Roma, despre care a adăugat că este singurul urmaș al lui Dumnezeu”.³ Datorită atitudinii sale opoziționiste a fost arestat la 25 martie 1949.⁴ Reținut fără condamnare, a fost depus în sediul securității din Bacău,⁵ unde a fost anchetat⁶ și torturat⁷. La 8 august

³ Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, (în continuare, ACNSAS), Fond I, Dosar 109889, vol. 1, ff. 36-36v.

⁴ Referitor la momentul arestării sale se preciza: „Menționăm că la arestarea sus-numitului s-au întâmpinat mari greutate, deoarece cetățenii mai atașați bisericii au format gărzi de apărare și făceau de gardă zi și noapte în jurul bisericii și a casei parohiale”. (Ibidem).

⁵ Gheorghe Pătrașcu notează în memoriile sale: „Ajunși la Bacău, la Securitate, tovarășul maior, a chemat imediat doi milițieni, poruncindu-le să-mi scoată șireturile de la bocanci și tot ce aveam prin buzunare, dar m-a lăsat cu reverenda pe mine, cu cingolul, coroana franciscană și capuciu. M-au dus prin întuneric și băgat într-o cameră forate mică unde pe tot cuprinsul era instalat un fel de pat comun din scânduri”. (Gheorghe Pătrașcu, *Zile de încercare și de har. Amintiri din închisoare*, Roman, 2002, pp. 11-12).

⁶ Principalul aspect abordat în timpul anchetelor viza modul de organizare a gărzilor de apărare: „Arestările de preoți împreună cu alte șicane făcute Bisericii au fost cauza că în rândurile poporului a intrat teama că într-o zi s-ar putea să vină cu mașina, noaptea să aresteze preoții. Pentru această eventualitate, în unele sate, din proprie inițiativă credincioșii s-au organizat să stea noaptea de pază pentru a fi treji când preotul ar fi în pericol să fie arestat; atunci ei să-l apere cumva s-au mai ales să-l anunțe să se poată ascundă. Toate acestea s-au făcut din propria inițiativă a credincioșilor și nu la ordinul preotului. (...) Întrebat fiind cum a fost cu gărzile, am recunoscut că 2-3 oameni au stat câteva nopți pe drum, veghind că dacă o mașină a Securității ar veni spre sat, imediat să sune dintr-un corn și unul din cei mai apropiați de biserică să vină în grabă și să ne anunțe pe noi preoții, spre a ne pune la adăpost, să nu fim arestați”. (Ibidem, pp. 20-21).

⁷ Iată cum descrie preotul Gheorghe Pătrașcu torturile suferite în timpul anchetei: „După câteva zile am fost chemat din nou la anchetă, și de data aceasta am fost supus la unei torturi neașteptate și curioase. Mi s-au legat la ambele urechi câte un fir electric ce pornea dintr-un fel de mașină infernală. Când aparatul respectiv a fost pus în priză, am început să fiu scuturat în toată ființa, încât credeam că mor. După câteva minute de zguduire, mașina infernală a fost oprită. Nu murisem, eram conștient de mine dar eram cu sistemul nervos extrem de tulburat. (...) Au mai trecut câteva zile și am fost chemat din nou într-o seară la

1949 a fost transferat la penitenciarul din Bacău⁸, fiind ridicat periodic pentru anchete desfășurate la sediul Ministerului de Interne din București. După câteva luni petrecute la Jilava (mai-iulie 1950)⁹, a fost depus la penitenciarul din Galați¹⁰, în vederea așteptării procesului.

Judecat de Tribunalul Militar Galați, în cadrul unui lot de preoți și credincioși catolici a fost condamnat, prin Sentința nr. 695/950, la 11 ani temniță grea. Ulterior, Curtea Militară de Casare și Justiție, prin Decizia nr. 3507/950, i-a redus pedeapsa la 9 ani temniță grea pentru „activitate clandestină catolică” întrucât „a făcut parte dintr-o organizație subversivă și a luat parte la ședințe”.¹¹

La 30 septembrie 1950 a fost depus la penitenciarul Galați¹², iar la 3 aprilie 1951 a fost transferat la coloniile Poarta Albă¹³ și Peninsula (1 mai 1951).¹⁴ O notă informativă din 3 iunie 1951 a sursei „Ionescu” relatează faptul că sora preotului Gheorghe Pătrașcu a încercat să-i ducă fratelui său, aflat la Canal, un pachet cu alimente și câteva obiecte de

anchetă. Mi s-a poruncit să șed pe scaun, mi s-au legat cu o sfoară ambele picioare, apoi încovoiindu-mi-le spre spate mi s-a pus sub încheietura genunchilor un băț, care fiind atârnat cu amândouă capetele pe câte un scaun, iar corpul fiind lăsat în jos, tălpile veneau în sus, numai bune de a fi lovite. Patru securiști zdraveni au luat o rangă de fier și mă loveau peste tălpile picioarelor, fiecare aplicându-mi câte 10-15 lovituri. Mi-au poruncit să mă descalț de bocanci și ciorapi și în aceeași poziție m-au bătut peste tălpile goale cu o râncă de cauciuc, aceste lovituri fiind și mai puternice și mai greu de suportat. M-au bătut astfel până când tălpile mi s-au umflat ca două pâini. În această situație, m-au ridicat și mi-au poruncit să fug în jurul camerei, ei așezându-se pe la colțuri și îmi mai aplicau câte o lovitură fiecare”. (*Ibidem*, pp. 14-16).

⁸ La închisoarea din Bacău „aveam o porție de mâncare, deși modestă și insuficientă, aveam ca paznici niște milițieni care față de noi, politici, se comportau mai cu respect decât față de cei de drept comun”. (*Ibidem*, pp. 26-27).

⁹ „Am rămas în închisoarea Jilava circa șase săptămâni. Regimul nostru, al celor ținuți de Securitatea în depozit era destul de blând. Nu am fost terorizați acolo, aveam mâncare modestă, ca de pușcărie, dar suficientă spre a ne ține zilele. (*Ibidem*, p. 32).

¹⁰ La penitenciarul din Galați au fost întâmpinați de „directorul închisorii, un zbîr de origine bulgărească pe nume [Petrache] Goiciu, care a ținut să ne facă o *predică mustrare* pentru a ne intimida și a ne comporta corect între zidurile acestei instituții ce o conducea. Am fost așezați 8 persoane într-o celulă în care abia încăpea culcați unul lângă altul pe jos, ajungând cu capul într-un perete, iar cu picioarele în celălalt”. (*Ibidem*, p. 33).

¹¹ ACNSAS, Fond I, Dosar 109889, vol. 1, f. 103.

¹² Perioada petrecută la Galați era astfel evocată: „Eram într-un mare salon circa 80 de persoane. Cu dormitul era mai greu, deoarece dormeam doi pe o rogojină și nu puteam să ne odihnim decât pe o parte. Ziua aveam posibilitatea să ne întâlnim mai mulți, să discutăm, să ne îndemnăm, să ne sfătuim și să ne rugăm. Nu ni s-a aplicat nici un fel de pedeapsă corporală sau morală. Nu aveam drept de corespondență cu familia”. (Gheorghe Pătrașcu, *Zile de har...*, pp. 35-36).

¹³ În amintirile sale, preotul Gheorghe Pătrașcu nota: „Poarta Albă era o mare colonie de deținuți condamnați să lucrăm la săpatul canalului dorit de regimul comunist al țării noastre”. (*Ibidem*, p. 36).

¹⁴ Regimul din colonie era descris astfel: „Viața era destul de grea. Locuiam circa 80-90 persoane într-o baracă. Paturi rudimentare suprapuse. Mâncarea destul de slabă. [...] după vreo 2-3 luni de la sosirea mea aici, din cauza proastei alimentații și al marelui efort de muncă, am slăbit foarte mult. Am scăzut de la greutatea de 85 kg la 54 kg. eram cu totul sleit de puteri, și nu numai eu, ci și toți ceilalți”. (*Ibidem*, pp. 26-39).

îmbrăcămintele, dar a fost nevoită să se întoarcă deoarece „nu l-a găsit acolo unde scria deținuții de la închisoare [localitatea menționată pe cartea poștală trimisă familiei], s-a informat pe acolo de el și i-au spus că nu se știe unde l-au dus. Ea [sora lui Gheorghe Pătrașcu] este de părere că preoții au fost aruncați în mare, ca să nu se mai știe nimic de ei”.¹⁵

La mijlocul lunii ianuarie 1952, la solicitarea Securității, a fost transferat la sediul Securității din Constanța pentru o anchetă suplimentară, iar la 26 februarie 1952, Gheorghe Pătrașcu a fost transferat la Penitenciarul Principal Sighet.¹⁶

După trei ani petrecuți în penitenciarul din Sighet¹⁷, la 22 martie 1955, a fost transferat la penitenciarul Râmnicu Sărat¹⁸ și supus unui „regim celular, singur, într-o supraveghere strictă, pentru a nu avea posibilitatea de a-și manifesta intențiile dușmănoase”.¹⁹

¹⁵ ACNSAS, Fond I, Dosar 109889, vol. 1, f. 61.

¹⁶ Printr-o adresă din 26 februarie 1952, D.G.S.S. solicita penitenciarului Sighet „încarcerarea deținutului Pătrașcu Gheorghe, în celula nr. 45”, iar la 1 martie 1952, Vasile Ciolpan, directorul penitenciarului, confirma „încarcerarea deținutului conform ordinului în celula menționată în adresă”. (Arhiva Penitenciarului Baia Mare, Fond Penitenciarul Sighet Principal, Dosar Deținuți, neprelucrat).

¹⁷ Gheorghe Pătrașcu descrie astfel condițiile din penitenciarul Sighet: „În camera noastră aveam pat destul de bun, saltea de paie, pernă umplută cu paie, un cearceaf și o pătură. Aveam încălzire centrală, podea de scândură, destul de bună, și tinetă, un fel de ciubăr, pentru necesități. (...) Noi [preoții] eram scoși afară să tăiem lemne. Noi descărcam mașinile cu alimente care veneau la pușcărie. Noi mergeam la subsol să punem în funcție pompa de apă care alimenta întreaga închisoare. Trebuie să remarc că era o pompă foarte rudimentară: pentru ca să scoată o găleată cu apă trebuia să tragem cinci persoane odată, unul învârtind roata și patru trăgând de o pârghie de lemn ce ajută roata. La învârtit coarba roții nu putea oricine, ci numai episcopul [Alexandru] Todea și subsemnatul; iar patru episcopi sau preoți trăgeau de coada pârghiei. La fel pentru transportat sacul de 100 kg, în magazie: arpaș sau fasole, numai noi doi eram în stare să-l purtăm pe scări până la etajul doi unde era magazia. Cea mai importantă muncă ne-a revenit tot nouă, celor doi amintiți: măturarea pe coridoarele pușcăriei”. (Gheorghe Pătrașcu, *Memorialul Rezistenței*, în Alexandru Rațiu, Gheorghe Pătrașcu, Gheorghe Andreica, Ioan Dunca, Nuțu Roșca, Andrea Dobeș, Ioan Ciupea, Claudiu Secașiu, „Memoria închisorii Sighet”, București, Fundația Academia Civică, 2003, pp. 145-146).

¹⁸ Referitor la situația din penitenciarul de la Râmnicu Sărat, părintele Pătrașcu nota: „Ajunși la închisoare, am rămas uimiți de gradul cu totul lipsit de civilizație al penitenciarului. (...) Am fost repartizat fiecare într-o celulă separată. Până să fiu introdus în celula mea, am fost lăsat într-o cameră provizorie împreună cu un ziarist maghiar din Timișoara, al cărui nume [Ștefan Gardony, transferat de la penitenciarul Sighet] nu mi-l amintesc, dar îmi spunea că fusese corespondentul pentru Europa al lui New York Times. (...) Eram în camera nr. 48, regim foarte sever de pușcărie. Mâncarea era mult mai subțire și insuficientă, apoi programul zilnic apăsător: scularea la ora 5 dimineața. La ora 7 seara trebuia să stau în picioare cu fața la perete și să nu mă mișc, nici să vorbesc, dacă nu eram întrebat. Nu era permis a ne întinde pe pat până seara la ora 10, când era stingerea. În acest fel, fără ocupație, omul era sortit pierzării minții și distrugerii”. (Gheorghe Pătrașcu, *Zile de har* ..., pp. 49-52).

¹⁹ ACNSAS, Fond I, Dosar 109895, f. 20. (Pentru detalii privind perioada detenției de la Râmnicu Sărat a se vedea Gheorghe Pătrașcu, *Zile de har* ..., pp. 52-54).

La expirarea pedepsei, în urma referatului²⁰ întocmit de Serviciului „C” din cadrul MAI, prin Decizia MAI nr. 7308/958 i s-a fixat D.O. pe timp de 24 luni în comuna Lătești, raionul Fetești.²¹

În memoriile sale, Gheorghe Pătrașcu descrie astfel momentul eliberării din penitenciarul Râmnicu Sărat: „În dimineața zilei de 17 martie 1958 am fost dus la *grefă* [biroul administrativ al închisorii] și mi s-a dat să semnez o declarație în care se spunea că mă angajez să merg să stau cuminte acolo unde sunt trimis și n-am voie să spun nimănui nimic din cele suferite în timpul detenției”.²²

Ajuns în comuna Lătești, părintele Gheorghe Pătrașcu a primit o casă ce „n-avea uși, n-avea geamuri, acoperișul era spart, iar pereții cu varul și tencuiala căzută”.²³ Imediat după stabilirea în domiciliu obligatoriu, Securitatea l-a luat în „vizor”, iar la 21 octombrie 1958, în urma materialelor informative „furnizate de agenții *Bucur Gheorghe* și *Plopeanu Coređi*, din care rezultă că susnumitul desfășura activitate dușmănoasă sub masca cultului romano-catolic”,²⁴ i s-a deschis dosar de urmărire individuală. Totuși, a fost lăsat, sub o atentă supraveghere²⁵, să slujească la un altar improvizat în propria casă.²⁶ O delatare semnată de „Nuțu Aurel”, fost deținut politic cu domiciliu obligatoriu

²⁰ Fixarea domiciliului obligatoriu era astfel motivată: „Deși în timpul detenției nu a fost semnalat informativ și nici pedepsit disciplinar, întrucât a desfășurat o intensă activitate contrarevoluționară sub masca religioasă, pe linia cultului romano-catolic propunem ca la data expirării pedepsei – 10 martie 1958 – să i se fixeze domiciliu obligatoriu pe timp de 24 luni în comuna Lătești, raionul Fetești, regiunea Constanța”. (ACNSAS, Fond I, Dosar 109889, vol. 1, ff. 36-36v).

²¹ *Ibidem*, f. 5; Gheorghe Pătrașcu nota în memoriile sale: „Jeșisem din închisoare ca fiu trimis într-o semi-închisoare, unde voi rămâne deocamdată 24 luni, fiind oarecum liber să mă deplasez pe o rază de 12 km, dar nu mai mult. În caz contrar, merg iarăși la pușcărie”. (Gheorghe Pătrașcu, *Zile de har ...*, p. 58).

²² *Ibidem*, p. 55.

²³ *Ibidem*, pp. 60-61.

²⁴ ACNSAS, Fond I, Dosar 109889, vol. 1, ff. 51-56.

²⁵ Într-o notă informativă din 26 ianuarie 1960, informatorul „Coređy Plopeanu” redă un fragment dintr-o discuție avută cu preotul Pătrașcu: „Știu că sunt urmărit și de aceea nici nu merg afară din casă. Nu vreau să le dau motiv să fiu arestat. Sunt mulțumit să-mi fac datoria de preot, atât timp cât voi fi lăsat să mi-o fac”. La finalul notei informative, lt. maj. Livescu Ion a trecut următoarea rezoluție: „Agentul a fost instruit să respecte instructajul ce i s-a dat anterior în sensul de a-l servi atunci când acest îi cere. Să-i ajute la slujbele religioase, să-i facă diferite comisioane, iar când se întâlnește cu Pătrașcu, să lase impresia unui om mulțumit de regimul democrat popular fără a discuta probleme cu caracter politic decât numai în cazul când Pătrașcu va aduce în discuție asemenea probleme”. (*Ibidem*, ff. 20-21).

²⁶ Iată ce nota Gheorghe Pătrașcu referitor la acest aspect: „În casa mea am început să celebrez zilnic Sfânta Liturghie, în cameră la care participau și câteva familii greco-catolice. Au început să mai vină atâția credincioși încât nu mai încăpeau în casă. M-am dus la primărie și am obținut aprobarea unei a doua case, ce era lângă mine, liberă. Pe aceasta am amenajat-o drept biserică. (...) Între timp, am voit să mă asigur cu Miliția ca să nu am neplăceri. Am întrebat pe șeful de post: Pot eu, ca preot catolic, să slujesc Sfânta Liturghie în casa mea? Pot să mai primesc și pe alții? Răspunsul a fost pe cât de prompt, pe atât de satisfăcător: *Dacă preotul ortodox poate, de ce nu ai putea și dumneata?*” (Gheorghe Pătrașcu, *Zile de har ...*, p. 61).

în comuna Lătești, preciza referitor la slujbele oficiate de părintele Gheorghe Pătrașcu: „Subsemnatul prin prezenta informez că la Capela Catolică din comuna Lătești, servește ca preot oficial Pătrașcu Gheorghe, cântăreț Pop Romulus, care cântă din gură românește și latinește și se acompaniază singur cu acordeonul alte servicii le face și călugărul Biriș. La aceste servicii iau parte ca asistenți încă alți 5 preoți romano-catolici, toți cu domiciliu în aceeași comună, mai iau parte la servicii în alte sărbători și alți locuitori ca Biriș, soția generalului Casian, Ticu Teodorescu, Ihuț și alții mulți, toți care sunt atrași de farmecul muzicii și predicile preotului Pătrașcu, care este un orator bunișor și care atracții în biserica ortodoxă nu le găsești”.²⁷

La 8 martie 1960, prin Decizia MAI nr. 15804 din 8 martie 1960, i s-a prelungit domiciliul obligatoriu cu 24 luni²⁸, majorată cu 12 luni, conform Deciziei MAI nr. 16384 din 27 februarie 1962, iar prin Decizia MAI nr. 6053 din 6 martie 1963²⁹, pedeapsa a fost majorată cu încă 24 luni.³⁰

În primăvara anului 1963, Gheorghe Pătrașcu³¹ a solicitat „o învoire de 15-20 zile pentru a părăsi D.O. și a se deplasa în comuna Buruenești, raionul Roman, regiunea Bacău pentru a-și vedea părinții, cu care ocazie să-și facă operație de hernie și tratament la dantură” dar, la 16 mai 1963, cererea sa a fost respinsă.³²

Într-o sinteză din 21 octombrie 1964 a Secției Raionale Fetești a Securității sunt descrise principale aspecte ale activității preotului Pătrașcu în perioada domiciliului obligatoriu de la Lătești: „Din materialele existente rezultă că începând din anul 1958,

²⁷ ACNSAS, Fond I, Dosar 109889, vol. 1, f. 33.

²⁸ Prelungirea domiciliului obligatoriu era astfel motivată: „În perioada de D.O. a fost semnalat pe două linii informative că desfășoară activitate clandestină pe linia cultului greco-catolic și că ar face parte din conducerea clandestină a preoților franciscani”. (Ibidem, f. 11).

²⁹ Decizia era motivată de faptul că preotul Pătrașcu Gheorghe „primește ajutoare materiale de la preoții din Regiunea Bacău, din care ajută preoții catolici care vin cu D.O. și întreține relații suspecte cu preotul [Petru] Tocănel din Italia”. (Ibidem, f. 6).

³⁰ Ibidem, f. 8.

³¹ Un raport din 6 februarie 1963, întocmit de conducerea Biroului Raional Fetești al Securității, preciza referitor la acțiunea de urmărire informativă a preotului Gheorghe Pătrașcu: „Întrucât majoritatea încercărilor de recrutare din rândul acestor elemente [preoți catolici aflați cu domiciliu obligatoriu în comuna Lătești] au eșuat, iar în prezent a venit cu D.O. un agent ce este catolic, rugăm să fie dirijat pe lângă PĂTRAȘCU GHEORGHE pentru a stabili: cine sunt legăturile acestuia în Lătești; ce surse materiale are, dacă primește pachete sau bani din alte localități, de la cine anume; dacă ajută cu bani sau alimente pe ceilalți preoți catolici din comuna Lătești; de cine este vizitat și dacă acești vizitatori sunt preoți sau călugări catolici; dacă deține materiale de propagandă catolică; dacă cu ocazia slujbelor religioase desfășoară activitate dușmănoasă; dacă desfășoară activitate de atragere a noi elemente la catolicism; dacă întreține legături și prin ce mijloace; dacă face parte din conducerea preoților franciscani, ce funcție are, etc”. (ACNSAS, Fond I, Dosar 109895, f. 2).

³² Ibidem, ff. 312-313.

când a venit cu D.O. în com. Lătești, a fost vizitat de 2 preoți catolici din comuna Prăjești, regiunea Bacău, anume Chelaru Joja și Lucaci Petre, care i-au adus alimente.³³ Din materialul furnizat de agentul *Plopeanu Coređi* cât și din controlul corespondenței, a rezultat că Pătrașcu Gheorghe întreține relații prin corespondență cu preotul Tocănel Petre³⁴ din Italia. De menționat este faptul că obiectivul cât a locuit în Lătești nu a lucrat nici la o întreprindere sau instituție, stând numai acasă, dispunând de resurse materiale din abundență, iar preoții care erau trimiși cu D.O. în comună la început erau găzduiți de obiectiv și apoi sprijiniți materialicește. Obiectivul cât a stat în Lătești a fost foarte prudent, aspect sesizat de agenți, în sensul că a evitat să discute probleme politice.³⁵ Ori de câte ori se găseau într-un cerc unde începeau comentarii, referitoare la aspecte pe plan intern și extern, el pleca, afirmând în mod expres că nu vrea să participe la astfel de discuții.³⁶

La 10 aprilie 1964 i s-au ridicat restricțiile domiciliare, fiind numit vicar parohial în comuna Bârgăuani, din județul Neamț. O notă informativă din 13 mai 1964, semnată de sursa „Pîrvulescu Mircea”, descrie activitatea și impresiile părintelui Gheorghe Pătrașcu în primele zile de libertate: „În discuțiile din 20 aprilie a arătat că și-a vizitat tatăl, la Buruenești (Roman), de unde a mers la fratele său, iar de aici la Bacău, unde are două surori. De aici s-au înapoiat la Lătești după afirmațiile fratelui său, care l-a însoțit până la Bacău. În discuții a arătat că acolo la Lătești a avut permisiunea de a celebra în care scop Sfatul Popular i-a pus la dispoziție o casă. Pentru acest lucru a cerut și încuviințarea Departamentului Cultelor. Mulți preoți erau cu domiciliu obligatoriu și o parte din ei au fost eliberați înaintea lui. El personal mergea și muncea la colectivul din localitate pentru care a fost retribuit, între timp își lucra și lotul repartizat, au discutat și alte probleme mărunte fără a manifesta vreo ostilitate față de stat sau nemulțumire față de

³³ Gheorghe Pătrașcu preciza că „cei cu domiciliu obligatoriu la Lătești puteau fi vizitați de familie și prieteni, numai ei nu aveau voie să plece decât cu aprobare specială, de la Direcția Generală a Penitenciarelor, și pentru un foarte scurt timp”. (Gheorghe Pătrașcu, *Zile de har*..., p. 60).

³⁴ Petre Tocănel, fostul său coleg de la Facultatea de Teologie era stabilit din anul 1942 la Vatican. (ACNSAS, Fond I, Dosar 109889, vol. 4. f. 33).

³⁵ Ilustrativă este o notă informativă din 3 iunie 1963, semnată de „Ionescu Valeriu”, potrivit căruia Gheorghe Pătrașcu ar fi spus: „Nu aștept nimic de la evenimentele politice. Eu nu fac politică. Politica mea este biserica, slujesc, mă rog, pentru mine și pentru credincioși. Nu citesc ziare. Eu nu am timp să citesc măcar toate cărțile pe care le am pentru informarea mea teologică, nicidecum, să mă mai informez de mersul evenimentelor. Acestea-s sub semnul efemerului, doctrina mea este sub semnul veșniciei. Nu-i tot una”. (Idem, Dosar 109895, f. 126).

³⁶ Idem, Dosar 109889, vol. 1, ff. 51-56.

împrejurările în care a trăit după condamnare și domiciliul obligatoriu. Printre altele a mai arătat că s-a întâlnit cu revizorul contabil de la Arhiepiscopia romano-catolică pe nume Tamaș Dumitru, care l-a sfătuit să nu umble pe drumuri, ci să stea liniștit la locuință. Totodată menționat că a rămas impresionat de volumul de construcții de clădiri și întreprinderi pe care le-a văzut în trecere prin Onești-Bacău și alte orașe³⁷.

După părăsirea domiciliului obligatoriu și stabilirea în comuna Bârgăoani din județul Neamț, la propunerea maiorului Ion Scorțanu, de la Secția Raională Fetești a Securității, la 20 decembrie 1964 s-a hotărât închiderea dosarului de urmărire individuală³⁸, urmând ca părintele Pătrașcu să intre în „atenția Regiunii MAI Bacău, pentru a fi luat în lucru în continuare”³⁹.

După ce o scurtă perioadă, în cursul anului 1965, a slujit ca preot la biserica catolică din Focșani⁴⁰, iar de la sfârșitul lunii noiembrie 1967, timp de 16 ani, a funcționat ca preot paroh la Târgu Trotuș. În această perioadă, numeroasele note informative furnizate de informatorii dirijați de Securitate în jurul său îl descriu ca pe un om pașnic, total dezinteresat de problemele de natură politică, iar următoarele fragmente sunt sugestive: „Printre alte discuții, referitoare la viața și activitățile pe care le-a făcut în viața Pătrașcu Gheorghe a vorbit mai mult de perioada detenției, despre care a spus că a dus-o greu, numai Dumnezeu știe, și cu toate acestea este mulțumit că a fost sănătos și a scăpat. Sursa revenind asupra greutăților din perioada de detenției, Pătrașcu Gheorghe asupra motivului pentru care a fost condamnat a spus că nu poate comenta nimic despre aceste date și chiar dacă ar putea, nici nu vrea să-și mai amintească despre acele fapte. (...) Pătrașcu Gheorghe se referă în general la starea sănătății sale. În discuțiile despre boala pe care o are, a spus că această boală TBC o are din timpul cât era în detenție, și în

³⁷ Ibidem, f. 51.

³⁸ Printre motivele închiderii dosarului de urmărire individuală se preciza: „În timpul cât a locuit în comuna Lătești pe baza materialului de la acțiune nu s-a putut proba activitatea sa dușmănoasă. În special a fost suspectat că întreține legături cu diferiți preoți catolici din diferite localități din țară, însă nu s-a putut verifica în ce constă concret această relație.(...) A avut unele manifestări legate de superioritatea cultului catolic față de cultul ortodox și speranța în schimbarea actualului regim, fără însă să desfășoare activitate intensă dușmănoasă”. (Idem, Dosar 109895, ff. 302-307).

³⁹ Idem, Dosar 109889, vol. 1, ff. 52-56.

⁴⁰ O notă informativă descrie atitudinea preotului Gheorghe Pătrașcu în această perioadă: „Din câte îl văd e om foarte liniștit, se poartă frumos și cuviincios cu toată lumea. Nu cere nimic de la nimeni. Nu l-am văzut s-au auzit niciodată să facă învățătură religioasă cu copiii. De asemenea la predicile ținute nu a vorbit niciodată împotriva legilor țării noastre. Este muncitor, gospodar și menține ordine atât în biserică precum și curățirea gardului bisericii vrând să dea cu aceasta un aspect plăcut și frumos la stradă pentru frumusețea orașului. Îl văd limitat și din câte îl știu e corect cu toată lumea”. (Idem, vol. 2, f. 72).

fiecare an în special spre primăvară se manifestă. Este mulțumit că în prezent se poate trata mai bine ca înainte, adică ca în perioada de după detenție. Despre detenție Pătrașcu a spus că a dus-o foarte rău, acolo s-a îmbolnăvit și că nici nu vrea să mai audă de ea și nici de faptele pentru care a fost pedepsit”. Totuși, ofițerul de Securitate ce avea dosarul în lucru, la sfârșitul notei, a trecut următoarea mențiune: „Informatorul prin profesia ce o prestează la parohie (cântăreț), va urmări dacă cu ocazia activităților religioase, Pătrașcu nu face afirmații sau instigări cu conținut dușmănos la adresa politicii partidului. Va urmări de asemenea persoanele ce vizitează mai mult pe obiectiv, atât străini cât și din țară”.⁴¹

La 12 februarie 1972, Securitatea i-a deschis un nou dosar de urmărire informativă cu numele de cod „Pall”, demersul fiind astfel motivat: „În perioada 1970-1971 s-au primit unele date din care rezultă că cel în cauză se află în atenția conducerii Ordinului Franciscan din Italia, și că preotul Tocănel Petru și superiorul general al franciscanilor se interesează de el, făcându-i invitație de a vizita Italia. Pe baza acestor date, având drept scop stabilirea naturii legăturilor cu persoanele din străinătate s-au folosit informatorii *Petrescu* și *Grigoraș* care au plecat ca turiști în Italia. *Pall* s-a destăinuit informatorului *Grigoraș* că a primit, prin intermediul episcopului Duma Ioan din Târgu Jiu, de la conducerea Ordinului Franciscan din Italia, numirea ca superior al franciscanilor din Moldova. Pentru a-l menține sub influența organelor noastre și a-l determina să nu acționeze în calitate în care a fost numit, s-a trecut la contactarea lui de către organele noastre și se are în vedere ca și informatorii folosiți pe lângă el să-l influențeze pozitiv, în sensul de a nu desfășura activitate clandestină. Până în prezent măsura de contactare și folosire a informatorilor plecați în străinătate, cât și dirijarea unor informatori cu influență, s-au dovedit a fi utile, deoarece s-a stabilit cu certitudine că, conducerea franciscanilor din Italia l-au numit superior, dar că [Gheorghe Pătrașcu] nu este dispus să se angajeze în această activitate fără consimțământul organelor de stat din România”.⁴²

La 15 decembrie 1973, preotul Gheorghe Pătrașcu a fost contactat de maiorul Emil Preoteasa din cadrul Inspectoratului Județean de Securitate Bacău, ocazie cu care a precizat, conform raportului întocmit de ofițerul de Securitate, că dacă „eventual ar

⁴¹ Ibidem, ff. 28; 41-41v.

⁴² Ibidem, ff. 168-169.

cunoaște unele acțiuni ostile îndreptate împotriva statului, cu siguranță ar sesiza organele competente”⁴³.

Un raport din 22 februarie 1974, menționa principalele aspecte rezultate în urma acțiunii de urmărire informativă în cazul părintelui Gheorghe Pătrașcu: „Din materiale informative existente la dosarul de urmărire informativă *Pall* și din discuții verbale purtate cu agenții noștri din Troțuș, rezultă că obiectivul evită să facă comentarii și discuții de natură politică. Destul de rar și cu totul ocazional face unele aprecieri pozitive la adresa liniei politice a statului nostru pe plan internațional precum și eforturile care se fac în domeniul dezvoltării economice și al construcțiilor social-culturale. Se deplasează destul de rar din comună la anumite zile onomastice ale unor preoți. La 4 octombrie 1973 și-a sărbătorit și el ziua de naștere, la care a invitat 24 de preoți, unde, de asemenea nu s-au purtat discuții de nuanță politică sau franciscană. În luna august 1973 în orașul Bacău a avut loc o consfătuire a clericatului romano-catolic din Bacău, în cadrul căruia preotul Herghelegiu a avut unele ieșiri afirmând că statul îngrădește și constrânge libertatea omului și a credinței. În pauza ședinței, Pătrașcu l-a admonestat pe Herghelegiu pentru atitudinea sa. Unii informatori verificați și care se bucură de încrederea lui Pătrașcu au fost instruiți diversificat și bine legați să tatoneze problema franciscană. A rezultat că nu intenționează să acționeze în nici un fel pe linia acestui ordin deoarece ordinul este scos în afara legii și nu vrea să intre în conflict cu organele de stat. (...) De către preoți este caracterizat ca un element fricos și retras, dar în schimb îl apreciază ca un bun preot, competent și cumpătat, bine pregătit sub aspect doctrinar-religios, corect în viața pastorală și se bucură de încredere și autoritate în rândul preoților romano-catolici din Moldova”⁴⁴.

După ce dosarul său de urmărire informativă a fost analizat de generalul Nicolae Pleșiță⁴⁵, în luna mai 1974, Gheorghe Pătrașcu a obținut permisiunea de a vizita Vaticanul. Transcrierea unei interceptări a Securității din 7 iunie 1974 privind discuția dintre Gheorghe Pătrașcu și Erna Lerch, gazda sa din București, evidențiază entuziasmul

⁴³ Idem, vol. 3, f. 70.

⁴⁴ Idem, vol. 2, ff. 5-6.

⁴⁵ În urma studierii dosarului, generalul Nicolae Pleșiță a constatat o greșeală în „orientarea operativă a acțiunii și a măsurilor respective” și s-au stabilit următoarele măsuri: „închiderea dosarului de urmărire informativă; dezvoltarea contactului cu *Pall* [Gheorghe Pătrașcu] de către organele noastre și atragerea lui *Pall* la o eventuală colaborare organizată cu organele de securitate și verificarea sa, din acest punct de vedere”. (Ibidem, ff. 2-4).

preotului franciscan în urma acestei călătorii: „<Vai ce călătorie frumoasă am făcut. Nu o voi uita niciodată. Am văzut foarte multe lucruri și am fost în foarte multe locuri>. Îi arată niște haine preoțești și îi explică Ernei, că de fapt acestea sunt hainele lor, dar aicea nu au voie să umble în ele, dar acolo a umblat astfel îmbrăcat. [...] <Nici nu se compară când am văzut ce bogății sunt acolo, ce magazine, ce lume, ce sunt nebuni să se lase duși de comuniști? Tot fac manifestații, să vină comunismul. Le-am spus eu, lasă, măi că o să vedeți voi când o veni comunismul. Voi sunteți proști, aveți libertate și nu știți să o folosiți>. În continuare, spune că a fost la Papa într-o audiență colectivă și la o audiență particulară. A fost la Sf. Părinte, i-a sărutat mâna, i-a spus cine este de unde este. Pătrașcu a vorbit în limba italiană. Sf. Părinte a fost încântat de cadoul pe care i l-a dus (macheta unei bisericuțe și o căsuță), s-au fotografiat. [Pătrașcu] îi dă niște fotografii în alte poziții și o roagă să ascundă una din ele și să nu arate la nimeni, deoarece el este în haină franciscană și nu vrea să vadă nimeni asta. Pătrașcu îi spune: <Am căpătat de la Vatican, de la Sf. Părinte de acolo, mi-a dat lucruri bisericesti, nici nu am putut să iau, mi-a dat rozalii, iconițe, mă rog, atâtea mi-a dat încât a trebuit să le mai las acolo. Am cumpărat două valize și le-am umplut>. Precizează că cele trei valize aduse, cântăresc 80 de kg., pentru care a plătit 55.000 lire echivalentul a 1.250 lei, că este mulțumit că nu i s-a răscolit la controlul vamal, ceea ce a avut în valiză. Pentru că cel care l-a controlat a fost drăguț, i-a lăsat 100 lei. Pătrașcu zice că a tremurat foarte mult că i se vor lua lucrurile, dar nu i s-a luat nimic. <Mi-au dat bani, am umblat și am vizitat în Roma atâtea biserici, am fost primit chiar la conducerea ordinului și am locuit la mănăstirea franciscanilor>. Pătrașcu repetă că este foarte fericit că a văzut ceea ce a vrut și nu-i mai pasă de nimic. [...] După unele discuții fără importanță, zice <Bine că am scăpat eu cu lucrurile mele, zică cine ce o vrea ce am căpătat, dar ce am în minte și în suflet, nu-mi poate lua nimeni>”.⁴⁶

În anii '70 - '80 raporturile dintre autoritățile comuniste și reprezentanții bisericii romano-catolice au fost marcate de încercările de influențare pozitivă a clericilor catolici de etnie română în problema ceangăilor din Moldova. Astfel, de la discursul favorabil minorităților naționale și înființarea de regiuni autonome după model sovietic, de la începutul anilor '50, se ajunge în anii de sfârșit ai regimului comunist la o campanie

⁴⁶ Idem, vol. 3, f. 118.

susținută împotriva „iredentismului” și „șovinismului” maghiar, inclusiv sprijinirea apariției unor lucrări care demonstau originea românească a ceangăilor.⁴⁷

Pe fondul acestor tensiuni, în cursul anului 1978, Securitatea a inițiat o amplă operațiune cu numele de cod „Trotuș”⁴⁸ în cadrul căreia, în anii `80, au fost întreprinse, cu aprobarea conducerii Departamentului Securității Statului, câteva „măsurile complexe și combinate” de mare amploare cum ar fi beatificarea călugărului Ieremia Valahul, sfințirea episcopului Ioan Robu⁴⁹ sau tipărirea la Vatican a cărții „Originea ceangăilor din Moldova”.⁵⁰ În cadrul acestei operațiuni, un plan de măsuri al Direcției I din cadrul Departamentului Securității Statului din 28 decembrie 1978, prevedea ca în scopul „cunoașterii și neutralizării intențiilor episcopului Márton Áron⁵¹ de a-și extinde, în scopuri ostile, jurisdicția canonică în unele localități din județul Bacău și Neamț”, să se încerce „atragerea preotului romano-catolic Pătrașcu Gheorghe ca să acționeze la Vatican – prin interpunerea informatorului *Bucur* – să-i transmită lui Tocănel Petru să scrie și să publice în Occident, materiale în legătură cu intențiile lui Márton Áron de a desfășura acțiuni naționaliste în rândul unor parohii romano-catolice din Moldova”.⁵² Astfel, în cursul anului 1979, Securitatea a acționat în vederea determinării părintelui Pătrașcu și a

⁴⁷ Cristian Vasile, *Combaterea «iredentismului» maghiar pe tărâm confesional în România comunistă, 1968-1989*, în „Arhivele Securității”, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, București, Editura Nemira, 2004, p. 158.

⁴⁸ Acest demers al Securității era astfel motivat: „Ca urmare a intensificării acțiunilor unor cercuri ostile din Occident, sprijinite de elemente naționalist-iredentiste din Ungaria și susținute de conducerea bisericii romano-catolice maghiare din țara noastră, care urmăreau, contrar adevărului istoric, să convingă cercurile conducătoare ale Vaticanului și opinia publică internațională că ceangăii din Moldova sunt maghiari, și asupra cărora autoritățile române ar desfășura un intens proces de desnaționalizare”. (Idem, vol. 4, f. 2).

⁴⁹ O notă redactată de conducerea Inspectoratului județean de Securitate Bacău la începutul anului 1985, relatează pe larg acțiunile de la Roma din 8 decembrie 1984, desfășurate cu ocazia consacării episcopului Ioan Robu. Cu acest prilej, din județul Bacău „au fost selecționați, pregătiți și instruiți 14 preoți și 12 credincioși romano-catolici” care în timpul vizitei din Italia urmau să poarte „costume populare românești, iar preoții să aibă la reverele hainelor panglicuțe tricolore”. Prin prezența preoților și credincioșilor români în Italia, Securitatea avea în vedere aspecte de ordin propagandistic, formulate oficial ca fiind „o ripostă fermă propagandei naționalist-iredentiste maghiare”. De menționat că reporterii posturilor de radio „Europa Liberă” și „Vocea Americii” prezenți la acest eveniment au încercat să stea de vorbă cu românii veniți din țară însă „aceștia conform instructajului nostru [Securității] și atenționării prealabile făcute de episcopul Robu Ioan, au refuzat orice contact”. (Ibidem, ff. 376-377).

⁵⁰ Ibidem, f. 2.

⁵¹ Pe bună dreptate, istoricul Cristian Vasile considera că Márton Áron a reprezentat o obsesie pentru organele de Securitate, care au ajuns până acolo încât au elaborat o foarte precisă hartă confesională a României, unde figurau pe lângă ordinariatele, vicariatele și protopopiatele romano-catolice, și atitudinile fiecărui preot greco-catolic, clericii fiind catalogați în funcție de poziția adoptată față de episcopul de Alba Iulia. (Cristian Vasile, *op.cit., loc.cit.*, p. 147).

⁵² ACNSAS, Fond I, Dosar 109889, vol. 4, ff. 36-36v.

altor preoți franciscani să acționeze „pentru respingerea și combaterea acțiunilor cu caracter naționalist și iredentist maghiar ale unor clerici din Transilvania”.⁵³

Deși a fost utilizat, cu numele de cod „Popescu”, în cadrul operațiunii „Trotuș”⁵⁴, la 10 februarie 1979, preotului Gheorghe Pătrașcu i s-a redeschis dosarul individual de urmărire informativă.⁵⁵ Un raport al Direcției I a Securității din 25 februarie 1980, menționa că părintele Gheorghe Pătrașcu a fost contactat în două rânduri de ofițeri de Securitate din cadrul Direcției județene Bacău (la 10 octombrie 1979⁵⁶, respectiv 23 ianuarie 1980), în urma cărora și-a dat „consimțământul de a sprijini tema abordată”.⁵⁷ În cadrul raportului erau precizate și principalele acțiuni ce urmau să fie întreprinse de Superiorul Ordinului Franciscan din Moldova în cadrul operațiunii „Trotușul”: „În afara faptului că în parohia sa – Tg. Trotuș – a prelucrat cu ocazia unor slujbe populația de a respinge provocările unor persoane din Transilvania sau din străinătate care vin și culeg date în scop iredentist-maghiar, intenționează să ceară sprijinul lui Tocănel Petru de la Vatican pentru publicarea unor materiale în exterior, apoi aducerea lor și în țară, pentru a circula în mediul catolic din Moldova. Intenționează ca în cursul acestui an să întreprindă o călătorie la Vatican unde va discuta și problema care frământă preoții catolici din Moldova legate de intențiile de a lua sub jurisdicția episcopiei Alba Iulia localitățile din Moldova cu locuitorii ceangăi și de a impune ținerea slujbelor în limba maghiară”.⁵⁸

Un raport din 19 noiembrie 1981 al Direcției I din cadrul Departamentului Securității Statului, evidențiază atât utilizarea preotului Gheorghe Pătrașcu în acțiunile Securității îndreptate împotriva „acțiunilor naționaliste și iredentiste maghiare”, dar și urmărirea sa permanentă, de multe ori fiind încadrat, concomitent, pe mai multe linii informative: „PĂTRAȘCU GHEORGHE a făcut obiectul unor măsuri informativ – operative complexe și combinative, soldate cu rezultate pozitive și scontate. Astfel, fiind

⁵³ Ibidem, f. 294.

⁵⁴ Un document din 11 octombrie 1986, provenind de la Inspectoratul Județean de Securitate Bacău, menționa câteva aspecte în acest sens : „Pentru contracararea acestor activități ostile [referitoare la originea etnică a ceangăilor din Moldova] îndreptate împotriva țării noastre, Securitatea județului Bacău a acționat prin preotul Pătrașcu și informatorii *Pavelescu* și *Florescu* pentru a determina pe TOCĂNEL PETRU, fost jurist al Vaticanului, să publice unele materiale privind continuitatea poporului român în spațiul Carpato-Dunăreano-Pontic și despre românitatea ceangăilor din Moldova, lucru care s-a realizat”. (Ibidem, f. 8v).

⁵⁵ Ibidem, f. 8.

⁵⁶ Potrivit raportului întocmit de ofițerii de Securitate „discuțiile au fost deschise, degajate, încheiate cu consimțământul de a sprijini tema abordată, dar [Gheorghe Pătrașcu] cerând un răgaz în acest sens, pentru a se gândi asupra formelor și procedeele cele mai eficace”. (Ibidem, f. 294).

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Ibidem, f. 294v.

în contact de mai mulți ani, treptat s-a reușit apropierea și determinarea să colaboreze cu organele de securitate, pe linia combaterii acțiunilor naționaliste și iredentiste maghiare, desfășurate de unii preoți romano-catolici din Transilvania și cercuri ostile din exterior, cu privire la ceangăii din Moldova, cărora le atribuie contrar adevărului istoric, originea etnică maghiară. Pe această temă, PĂTRAȘCU GHEORGHE ne-a comunicat că deține date provenite de la fostul său coleg de teologie, TOCĂNEL PETRU, stabilit în anul 1942 la Vatican, că FERENC EDUARD este susținut de fostul episcop MÁRTON ÁRON și emigrația maghiară de la Vatican, pentru funcția de episcop în Moldova, cu scopul ca acesta să sprijine acțiunile naționalist-iredentiste maghiare în problema ceangăilor.⁵⁹ Informația fiind pusă în lucru, s-a verificat și am acționat pentru compromiterea și împiedicarea numirii celui în cauză ca episcop. De asemenea, PĂTRAȘCU GHEORGHE a reușit să-l determine pe TOCĂNEL PETRU să acționeze în exterior și să-l sprijine pe preotul de origine română CAITAR MIHAI, stabilit în R.F.G. pentru finanțarea și publicarea cărții profesorului MARTINAȘ DUMITRU, cu privire la *Originea românească a ceangăilor din Moldova*. La o contactare recentă, PĂTRAȘCU GHEORGHE a fost de acord să scrie un articol pe tema originii române a ceangăilor și cu sprijinul Serviciului D [Dezinformare] să fie publicat în presa din Italia. Sunt în curs și alte acțiuni, pe această temă, care vor fi stipulate în planul de măsuri în curs de elaborare cu Serviciul D și U.M. 0544 [Centrul de Informații Externe]. Concomitent a fost încadrat pe mai multe linii informative, iar în călătoria efectuată în iunie a.c. prin mai multe state europene, inclusiv la Vatican, a fost însoțit de informatorul *Damian*, rezultând că s-a situat pe o poziție patriotică și a avut comportare corectă. (...) Acționăm cu măsuri specifice, discrete și atente, fără ca să simtă Pătrașcu Gheorghe, pentru descurajare și a nu permite realizarea unor activități clandestine pe linia ordinului franciscan. Vom continua dirijarea diversificată a informatorilor *Bucur*, *Ovidiu* și *Florescu* – franciscani, pentru cunoașterea preocupărilor lui PĂTRAȘCU GHEORGHE, precum și reacția sa ca urmare a contactărilor efectuate pentru antrenarea la realizarea

⁵⁹ Un plan de măsuri elaborat de conducerea Direcției I din cadrul Departamentului Securității Statului la 28 decembrie 1978 menționa în acest sens: „Preotul PĂTRAȘCU GHEORGHE care a făcut recent o călătorie în Italia, pretinde că MÁRTON ÁRON acționează în favoarea lui FERENC EDUARD deoarece în schimbul funcției de episcop, acesta i-ar fi promis introducerea limbii maghiare în bisericile din localitățile cu romano-catolici ceangăii din județele Bacău și Neamț ori să cedeze parohiile respective episcopiei romano-catolice din Alba Iulia spre a fi incluse în jurisdicția sa”. (Ibidem, f. 36).

unor activități de combatere a acțiunilor naționaliste și iredentiste maghiare, cu privire la ceangăii din Moldova”.⁶⁰

În luna mai 1983, părintele Gheorghe Pătrașcu s-a pensionat, retrăgându-se la parohia Hălăucești, la fratele său, preotul Dumitru Pătrașcu. După pensionare a fost mai puțin implicat în probleme de natură confesională, dar a continuat să rămână în atenția Securității, atât ce în privește acțiunile de urmărire informativă, dar și de influențare pozitivă, în special în problema ceangăilor din Moldova.

În intervalul mai-iunie 1989, Gheorghe Pătrașcu, în calitate de Superior al Ordinului Franciscan din Moldova, împreună cu un călugăr franciscan, informator al Securității cu numele de cod „Pavelescu”, au efectuat o călătorie în Italia. Motivul acestei deplasări era participarea la alegerile pentru desemnarea Superiorului General al Ordinului, desfășurată la Roma, la 13 mai 1989. Cu acest prilej, Gheorghe Pătrașcu a fost supus și unui tratament de specialitate fiind bolnav de prostată.⁶¹

În urma unor măsuri complexe ale Securității, la 17 iunie 1989, un grup de aproximativ 30 de pelerini romano-catolici, printre care opt persoane „pregătite contrainformativ”, inclusiv o „sursă” a Securității, au fost primiți într-o audiență particulară de Papa Ioan Paul al II-lea.⁶² Scopul principal al Securității era de a demonstra opiniei publice occidentale că „în România libertatea de credință este asigurată”.⁶³ În acest sens trebuie menționat și intenția Securității de a realiza o casetă video ce urma să conțină „aspecte privind viața religioasă, construcțiile bisericesti, portul popular, realizările social-culturale din dieceza de Iași, urmărind crearea unei imagini cât mai concrete și realiste privind modul cum este asigurată libertatea religioasă din țara noastră”.⁶⁴ Casetă urma să fie folosită pentru activități de propagandă în exterior, urmând ca în cursul anului 1990, să fie prezentată inclusiv Papei Ioan Paul al II-lea.⁶⁵

⁶⁰ Ibidem, ff. 33-33v.

⁶¹ Ibidem, ff. 66-67.

⁶² Într-o informare din 4 iulie 1989, trimisă de maiorul Iulian Baidac, șeful Securității Județene Bacău conducerii Direcției I a Securității, era descrisă atitudinea Papei Ioan Paul al II-lea cu ocazia primirii grupului de „pelerini” români: „Papa li s-a adresat în românește, spunându-le <Sunt bucuros de prezența voastră la Roma, să transmiteți salutul meu poporului român>. În continuare, a spus că cunoaște bine pe episcopul ROBU IOAN și MS. GHERGHEL PETRU de la Iași și din nou a afirmat că prezența lor la Roma este binevenită, apoi în italiană i-a îndemnat să iubească pacea și dragostea între popoare”. (Ibidem, f. 64v).

⁶³ Ibidem, f. 2v.

⁶⁴ Ibidem, f. 4.

⁶⁵ Ibidem.

După evenimentele de la sfârșitul anului 1989, părintele Gheorghe Pătrașcu a fost desemnat Magistru de Novici pentru cinci serii de tineri aspiranți la viața franciscană.

A decedat la 11 februarie 1995, la vârsta de 82 de ani.